

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö

Itä-Suomen aluehallintoviraston lausunto hallituksen esityksestä 4/2020 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Itä-Suomen aluehallintovirastolta kirjallista lausuntoa HE 4/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Itä-Suomen aluehallintovirasto lausunto

Itä-Suomen aluehallintovirasto pitää tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa tärkeänä, että asumispalvelujen henkilöstömitoituksesta säädetään lain tasolla. Mitoitus ei ohjauksesta ja valvonnasta huolimatta ole vastannut asumisyksikössä asuvien asiakkaiden palvelujen tarvetta, vaan asiakkaiden perusoikeuksien toteutumisessa on ilmennyt vakaviakin puutteita tästä johtuen.

Valitettavasti palvelujen järjestäjät ovat reagoineet ennakoon mitoituksen aiheuttaman kustannusten nousuun muuttamalla asiakkaiden palvelupäätöksiä tehostetusta palveluasumisesta palveluasumiseen, vaikka asukkaat ovat kuntien palvelutarpeen arvioinnin mukaan olleet ympärivuorokautisen hoidon tarpeessa. Lisäksi kunnat ovat esittäneet vaateita yksityisille palvelujen tuottajille lisätä tehostetun palvelumisen yksiköissä palveluasumipaikkoja. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että tulevaisuuden lainsäädäntöuudistuksissa huomioidaan yhdessä palvelussa tapahtuvien muutosten vaikutukset muihin palveluihin niin, ettei keinotekoisilla ja pelkästään taloudellisilla syillä tehdä muutostilanteissa asiakkaan edun ja oikeusturvan vastaisia päätöksiä.

Aluehallintovirasto pitää ongelmallisena valvonnan näkökulmasta sitä, että hallituksen esityksessä ei ole tarkemmin määriteltä mm. hoitoapulaisten ja hoiva-avustajien määrää yksiköissä. Hallituksen esityksessä todetaan, että työnantajan yleisenä velvollisuutena on huolehtia siitä, että toimintayksikössä on aina asiakkaiden tarpeisiin ja määrään nähden riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä jokaisessa työvuorossa. Tehostetussa palveluasumisessa asuvien asiakkaiden toimintakyky on alhainen, hoidon ja huolenpidon tarve runsasta sekä sairaan- ja terveydenhuollon tarve on lisääntynyt palvelurakenteen muuttuessa. Asiakkaiden palvelutarpeet edellyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisen koulutuksen saanutta henkilökuntaa. Jos hallituksen esitykseen ei ole kirjattu mitään tulkintaa hoitoapulaisten ja hoiva-avustajien määrästä, sosiaali- ja terveydenhuollon

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14

ammattihenkilöiden määrä yksiköissä vähenee ja riskit asiakas- ja potilasturvallisuuteen lisääntyvät. Aluehallintoviraston valvonnassa on jo nyt tullut ilmi yksiköitä, joissa työvuorossa työskentelee yksi lääkeluvallinen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö ja muut ovat hoitoapulaisia, laitoshuoltajia tai hoiva-avustajia. Valvonnassa on hyväksytty 1 hoiva-avustaja 15 asukasta kohden. Perusteluina on mm. asiakas- ja potilasturvallisuus ja saattohoidon toteuttaminen.

Voimaantulossa todetaan, että ennen 1.4.2023 toteutunut henkilöstömitoitus 20 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa toimintayksiköissä saisi alittaa 0,7 mitoituksen asiakasta kohti sillä edellytyksellä, että toimintayksikkö voi osoittaa, että siellä annettava hoito ja huolenpito vastaavat yksikössä olevien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelutarvetta sekä turvaavat heille laadukkaat palvelut siten kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään. Toimintayksikön tulisi ensisijaisesti omavalvonnan keinoin, kuten nykyisinkin, varmistaa henkilöstön määrä, osaaminen ja rakenne sellaisena kuin 20 §:n 1 momentti edellyttää. Aluehallintovirastolle jää epäselväksi tarkoittaako tämä sitä, että siirtymäaikana palvelujen tuottajien ei tarvitse hakea muutoslupaa toimiakseen alle 0,7 mitoituksella vaan, että toimintayksiköt omavalvonnan keinoin varmistavat, että yksikön henkilöstömäärä on riittävä. Voisiko valvontaviranomainen kuitenkin valvonnassa myös siirtymäaikana edellyttää 0,7 mitoitusta, jos katsoisi sen tarpeelliseksi/välttämättömäksi asiakasturvallisuuden toteutumisen näkökulmasta?

Henkilöstömitoituksen ja -rakenteen omavalvonta edellyttää, että siirtymäkauden aikana toimintayksiköiden käytössä on jo RAI-arviointijärjestelmä ja omavalvonnan toimeenpano toimii yksiköissä. Itä-Suomessa RAI-järjestelmän käyttö on tällä hetkellä vielä vähäistä. Suunnitelmia käyttöönotosta on tehty, mutta arviointijärjestelmän käyttöönotto vaatii henkilöstön koulutuksen sekä aikaa ja kokemusta luotettavien RAI-arviointien aikaan saamiseksi. Lisäksi omavalvonnan toteutuminen asianmukaisesti ohjauksesta huolimatta on vielä haaste varsinkin kunnallisissa yksiköissä.

Johtaja

Ulla Ahonen

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Pia Sorsa

Tämä asiakirja ISAVI/1712/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/1712/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ahonen Ulla 10.03.2020 14:14

Esittelijä Sorsa Pia 10.03.2020 14:14